

Júlia vagyok és válok. Húsz évet éltünk együtt, és biztosak voltunk benne, hogy együtt éljük le az egész életünket. Elmúltak a nagy érzelmek, a kapcsolatunk barátsággá szelídült. Kísérletező pár voltunk, és azt hittük, mindent elviselünk egymástól. Azt akartuk, hogy felpezsdüljön a szerelmünk, ezért megengedtük magunknak a külső kapcsolatot. Ide jutottunk.

Erika vagyok és válunk. Mindig sírok, most se tudok rendesen beszélni. Meghaltak a gyerekeink nyolc éve. Ikrek voltak, kislányok. Belefulladtak a tengerbe. Túléltük, összekapaszkodtunk, azt hittem, ez a tragédia örökre összetart bennünket. Visszatért az életbe vetett bizalmunk, mertünk még gyerekeket vállalni. Kezdtük megengedni magunknak az örömet. És most elhagyott...

Emma vagyok és válok. Sikeres voltam, energikus, magabiztos, amikor férjhez mentem. Két gyerekünk született, otthon maradtam. Feladtam az állásomat, majd lassan-lassan önmagamot is, árnyéka lettem az egykori ragyogó nőnek. Mindenem volt a család, mindent elkövettem, hogy béke legyen, alkalmazkodtam a végtelenségig. Aztán rájöttem, hogy megcsal. Megígérte, hogy abbahagyja, de folytatta. De nem a nőkről szól a történet, ők jöttek, mentek János életében, sokkal inkább arról, hogy a segítségükkel megismertem, milyen ember valójában a férjem, és én magam hogyan járulok hozzá, hogy fenntartsunk egy áldatlan állapotot. Beadtam a válókeresetet. Már semmire sem vágyom jobban, mint hogy külön éljek...

Károly vagyok, és válok. Az ilyesmi mindig csak mással történik meg. Elhagynak férfiakat, és elszakítják a gyerekeket is tőlük, tudom, de az én feleségem soha nem szerethet bele másba, és soha nem tenné meg, hogy akadályozza a kapcsolattartást a gyerekekkel. Nem én vagyok, akivel ez megtörtént, ez csak egy rossz álom, remélem, minél előbb felébredek. Nem is tudom, mit keresek ebben a csoportban.

Kata vagyok, én is válok. Szépen megegyeztünk, hogy legjobb lesz, ha szétválnak újtjaink, hiszen már semmi nem köt össze bennünket. Békével elengedtük egymást, még egy szép kis szertartást is csináltunk, amelyben minden jót kívántunk egymásnak. Most azonban, hogy ő talált magának valakit, mindent kívánok neki, csak jót nem. Megőrültem teljesen, forr bennem a méreg, nem tudok aludni, kémkedek utána, mindenkit ezzel traktálok, már menekülnek előlem a barátaim és a munkatársaim. Kifordultam önmagamból, pedig éppen az történt, amire vágytam, új életet kezdehettem. Hát szép kis új élet, mondhatom!

(...)

Több mint két évtizede, hogy beleszerettem Barnába. Harmincnégy éves voltam, családra vágytam. Nem akartam beletörődni, hogy a kudarccal végződött első házasságom után család nélkül kell élnem. Vagyis csonka családban, a két fiammal, társ nélkül. Voltak szerelmeim az eltelt nyolc évben, voltak kapcsolataim, de a társ még nem jött el az életembe. Nem adtam fel, megátalkodottan hittem, hogy megtalálom, és az eltelt évekkel sem csökkent az ebbe a vetett bizalmam.

Akkoriban minden férfire úgy tekintettem, mint potenciális társra. Barnát is megnéztem, mint társ-jelöltet, de aztán elvettem. Az együtt dolgozás alatt azonban volt lehetőségem lassan megszeretni őt, sőt, beleszeretni. Elsősorban az intellektusa tetszett meg. Elnéztem, ahogy fel-alá járkálva diktált, hallgattam, ahogy telefonon beszélt, figyeltem, ahogy tárgyalt, intézkedett, szervezett, és lassan vonzóvá vált számomra. Később az egész lénye rokonszenves lett, és egyre inkább megszépült a szememben. Elveszítette a jelentőségét, hogy cingár, hogy a haja idétlen, hogy rosszul öltözött.

Az is hamarosan kiderült, hogy a házassága már nem is házasság valójában, csak díszlet, amit még valamilyen oknál fogva nem bontottak le. Barnának ekkoriban volt egy szeretője is, akinek a létezéséről Márta mit sem tudott. Kriszti asszony volt, éppen az én odakerülésem tájékán döntött a férje mellett, és vált így Barna félig meddig szabaddá.

Barna egyébként cseppet sem csapodár alkat. Nem hinném, hogy lett volna szeretője, ha nem abban van Mártával, amiben volt.

És hogy miben? Pár évvel az én odakerülésem után történt a törés a házasságukban. Előtte sem volt felhőtlen, de működött. Márta is a kis cégük alapító tagjai között volt, aktívan dolgozott egészen addig, míg meg nem elégelte az együtt hajózást Barnával, és nem hagyott ott csapat-papot, leginkább Barnát. Egy intézménybe ment dolgozni, és tovább képezte magát. Ez ugyan nagy horderejű dolog volt a házasságukban, Barna szinte árulásnak tekintette, ám mégsem ez hozta a tragikus eltávolodást.

A házaspár egy napon sétálni ment, amelynek a végén Barna már nem ugyanaz az ember volt, mint aki elindult a feleségével egy kellemes együttlétnek nézve elébe.

Beszélgetésük során Márta törbe csalta Barnát, majd megszégyenítette.

Egy mély megszégyenítés esetén nincs mód arra, hogy meg nem történtnek tekintsük azt, ami történt. Nem lehet rendbe hozni. Vagy meghalunk, vagy elkerüljük azt, aki megszégyenített. Ha valamit hibázunk, lehet büntudatunk, az a tettünkről szól. A szégyen a létezésünkről.

Ezt nem lehetett elviselni másképpen, mint hogy fává vált a mellkasa. Ő fogalmazott így: fává váltam. Igaz, ezt nem csupán a lelkébe süttött bélyeg okozta, hanem a hazugság, amelyet menedékként választott, és amely falat emelt közénk.

Ha szégyen van, nem lehet szeretet, ez a kettő kizárja egymást. Barna magányba, egyedülletbe számúzta magát, ahonnan eltökélt szándéka volt kiszabadulni. Ahol nem elfogadás van, hanem elutasítás, ahol nem feltétel nélküli szeretet van, hanem feltételekhez kötött, ahol nem egybeolvadás, egység, van, hanem szembenállás, taszítás, ahol nincs megbocsátás, csak a kiközösítés azért, ami vagy, ott nincs helye neki tovább. Ha nem akar önutálatban és szégyenben élni, akkor el kell innen menekülnie. Hiszen emberfeletti bátorságra, vakmerőségre lett volna szükség ahhoz, hogy megbélyegzetten kitárja ismét a szívét Márta felé, a szeretet felé, a

megbocsátás felé. Hiszen nem történhet meg vele még egyszer, hogy a szégyenbe taszítsák vissza!

Barna csak úgy menekülhetett meg, ha a szégyen okozójától megszabadul. De hogy szabaduljon, amikor egy válás maga a pokol? Soha többé nem akarja átélni azt a fájdalmat, amit első házasságának a zátonyra futása után élt át. Majd beleőrült a szenvedésbe. Nem, ezt soha többé.

Úgy érezte, nincs más választása, mint a lassú leválás. Előre megfontolt szándékkal, évek titkos munkájával, saját tíz körmével fúrta az alagutat a börtönből a fény felé. Márta gyanútlan volt. Amikor megjelentem, elérkezettnek látta az időt a dobantásra. Láttam, ez nem házasság, nem volt bűntudatom.

Barna, mint zuhanó repülőből a pilóta, katapulttal hagyta el a házasságát. Mártának megszólalni sem volt esélye, még annyi sem illette, mint a gyilkost, aki az utolsó szó jogán elmondhatja, ami a szívét nyomja. Könyörtelen, kíméletlen elhagyás volt. Amikor pakolta a holmiját, Márta zokogva, szerelemmel karolta át a nyakát. Barna mereven állt, karjai lógtak, mint üres kabát ujjai.

Odavitt engem is. Nem fel a lakásba, csak a lakás elé, ahol Mártával találkozott. Tudván-tudva, milyen fájdalmat okoz ezzel neki. Nem, nem tudta. Fává vált a mellkasa.

Barna elmondta nekem, miket mondott rólam Márta, mennyire lebecsült, milyen becsmélő szavakat használt. Én még soha nem éltem át igazi féltékenységet. Mit tudtam én! Most én falusi libának nevezem Nusikát, egy kis szárnalmas szerencsétlennek. Már tudom, mi a féltékenység.

Akkor rosszul esett, hogy becsmérel. Mit sem érezve a fájdalomából, büszkén néztem rá, nem szóltam semmit, csak fölényesen mosolyogtam. Istenem, bocsáss meg nekem! Mi Barnával ketten voltunk egy ellen. Mi voltunk az egység, egy pár, szerelmesek, összetartozóak. Egy megsebzett, megalázott asszony ellen ketten. És én ezt nem éreztem, csak az elégtételt, ahogy kajánul rámosolyogtam. Igen, én egy senki vagyok? És tettem egy kört előtte a Barna által vásárolt kerékpárral a helyes kurta szoknyámban, Barnával szövetségben.

Barna elhagyta Mártát a segítségemmel. Elvégeztetett egy pillanat alatt. A felesége volt hat évig, a társa, akivel közösen nevelték Márta három gyermekét. Gyász? Ugyan. Egy percig sem. Én akkoriban mit sem tudtam a gyászról. A kötődésről. A szeretetszálakról. Igaz, egyszer már átéltem egy válást és megszenvedtem, de elhittem Barnának, hogy ha már évekkal előbb elkezdte a leválást, akkor az normális, ha úgy lép ki a házasságából, mint egy moziból, ahol egy kommersz, felejthető filmet nézett meg. Hazamegy, és soha nem jut többé eszébe az egy estére szóló kis szórakozás.

Hogy örültem! Fel voltam készülve mindenféle ide-oda táncolásra, visszamenésre, kibékülésekre, hosszú leválásra, és nem! Egy mozdulattal megtörtént a válás. Persze, ehhez én kellettem, belém kapaszkodva tudott kiszabadulni a házasságából.

Boldogok voltunk. Barna azt állította, megtalálta az igazit. Végre hazaérkezett. Milyen isteni gondviselés, hogy nem volt templomi esküvő, noha neki ez már a harmadik lesz, de nem véletlen nyilván, hogy egyikkel sem az oltár előtt mondták ki a boldogító igent, ezért most az igazival történhet ez! Márta mindenbe beleakadt, nem lehetett vele élni. Te nem. Te másmilyen vagy. Te vagy az igazi. És tudod, Júlia, az ember minden kapcsolatban más. Nézd meg Márta Barnáját. Nézd, mi voltam mellette, és nézz meg most. A te Barnád ez. Megizmosodtam, sportolok, nem dohányzom, abbahagytam a krákogást. Jól öltözködöm, hála neked. Jól nézek ki, ez a te Barnád. Te vagy az igazi, Júlia! Megérkeztem!

Közös kis könyvecskét írtunk, szerelmünk történetét. Egyszerű kis házi kiadásban készült, osztogattuk a barátainknak. Barna leírta, Márta milyen arcot vágott az extázis pillanataiban.

Ez taszította őt. Figyelmeztettem, ezt a részt hagyja ki, ne bántsa meg Mártát, és nem is tartozik ez a közös barátokra. Nem illik, indiszkréció, megalázása a házasságuknak, a társának, aki mégiscsak volt, mindennek ellenére.

Ugyan, nem úgy van az, mondta Barna. Ezek az ő saját érzései, joga van kifejezni, ez az ő átélése. Írói szabadság. Ráhagytam, mint sok mást is, amiben Barna meggyőző erővel érvelt. Abban a pillanatban el is hittem, hogy neki van igaza. Ez azonban még évek múlva is bántott, ha eszembe jutott, és sajnáltam, hogy nem léptem fel határozottabban, hogy ne történhessen meg. Míg sok egyéb csak a mostani fájdalmas vizsgálódásomban kerül más megvilágításba, addig ez a helytelen lépése első pillanattól látható volt a számomra.

Hogy tehette? De én, én miért hagytam!?

Márta soha többé nem bukkant fel az életében. Később férjhez ment egy új-zélandi férfihoz és még az országot is elhagyta. Azt gondolom most már, hogy örökre leírta Barnát, kiradírozta még a múltjából is.

Márta állandó vendég a fejemben. Ha nem tűnt volna el szinte nyomtalanul, felkeresném, és bocsánatot kérnék tőle az ellene elkövetett bűneimért. Két évtizednek kellett eltelténie ahhoz, hogy elégtétellel szolgálhassak. Akkoriban mindent Barna interpretálásának fényében láttam, de ez nem ment most fel engem.

Az a nap, amikor teljes súlyával átéreztem, mit hibáztam Mártával szemben, a válási krízis legmélyebb bugyra volt. Könnyebb és fájdalommentesebb hibáztatnunk a másikat, mint szembenézni a saját hibáinkkal, sőt bűneinkkel. De ha a szándék meg is van arra, hogy elsősorban magunkkal foglalkozzunk, és tárjuk fel a saját felelősségünket, olyan gátak, lelki sorompók, masszív védelmi rendszerek akadályoznak, hogy sokszor a közelébe sem kerülünk az igazságnak.

Látom már, hogyan lehet önbecsapással élni. Ebben a krízisemben néha tetten érem magam, hogy nem vagyok őszinte magammal teljes mértékben.

Amikor a világ fájdalma olyan nagy, akkor az ember védekezik a maga setesuta módján, és az egyik eszköze az önámítás. Furcsa kis alattomos teremtmény ez, észre sem vehető, meglapul a lelkünkben, és onnan irányít tévútra gondolatokat, érzelmeket. Mint egy ál forgalmi rendőr egy krimiben, összekeveri a dolgokat, egyetlen cél miatt, hogy jobban érezd magad a bőrödben. Jobban, dehogy. Hogy elviselhető legyen.